

AGNIESZKA SIEŃKO

Samodzielna kaniulacja żyły szyjnej przez pielęgniarkę (pielęgniarka)

Self Jugular Vein Cannulation by a Nurse

Zakład Farmakoekonomiki, Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu

Zawód pielęgniarki (pielęgniarka) to odrębny i samodzielny zawód medyczny. Za takim statusem przemawia *expressis verbis* art. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. 2011, Nr 174, poz. 1039, ze zm.), dalej u.p.p. Samodzielność zawodowa pielęgniarki (pielęgniarka) zostaje jednak już na wstępie u.p.p. ograniczona. Art. 4 ust. 1 pkt 5) oraz art. 15 ust. 1 u.p.p. wskazują, że pielęgniarka realizuje zlecenia lekarskie. Wydaje się zatem, że jednym z obszarów wykonywania zawodu pielęgniarki jest realizowanie zleceń lekarskich. Art. 4 ust. 1 pkt 4) u.p.p. stanowi jednocześnie o uprawnieniu pielęgniarki do samodzielnego udzielania w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz medycznych czynności ratunkowych. Należy zatem odwołać się do postanowień Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz.U. 2007, Nr 210, poz. 1540, ze zm.), dalej r.r.z.ś.s. R.r.z.ś.s. obejmuje zamknięty katalog świadczeń, które mogą być realizowane samodzielnie przez pielęgniarkę bez zlecenia lekarskiego oraz warunki realizacji takiej samodzielnej czynności. Innymi słowy, przepisy r.r.z.ś.s. wskazują rzeczywistą sferę samodzielności pielęgniarki w udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Dorota Karkowska¹ stawia wręcz tezę o braku uzasadnienia prawnego do wydawania przez lekarza pielęgniarcze zaleceń z zakresu świadczeń, które pielęgniarka może realizować według powyższego

rozporządzenia samodzielnie. Autorka niniejszej pracy tego stanowiska nie podziela. Przyjęcie takiego zapatrywania oznaczałoby bowiem odebranie lekarzowi prawa do decydowania o przebiegu terapii. W ocenie autorki istota katalogów zawartych w r.r.z.ś.s. sprowadza się do tego, że pielęgniarka może, mimo braku zlecenia lekarskiego samodzielnie zdecydować o wykonaniu określonej r.r.z.ś.s. czynności, jeżeli oceni, że wykonanie takiej czynności jest konieczne.

Tematem opracowania jest jednak prawo do samodzielnej kaniulacji zewnętrznej żyły szyjnej przez pielęgniarkę. Wykonanie takiego wkłucia, a ściślej prawo wykonania takiego wkłucia budzi lęk wśród pielęgniarek (pielęgniarzy) związany z brakiem pewności co do uprawnień w tym zakresie. W ocenie autorki pielęgniarka (pielęgniarz) mają takie uprawnienie, chociaż może okazać się ono zastrzeżone tylko dla osób o określonych niższych kwalifikacjach.

Stosownie do treści §1 ust. 1 pkt 30 lit n r.r.z.ś.s. pielęgniarka może samodzielnie bez zlecenia lekarskiego wykonać kaniulację żył obwodowych. §2 pkt 14) r.r.z.ś.s. „zezwała” z kolei na samodzielną kaniulację żył obwodowych kończyn górnych i dolnych oraz żyły szyjnej zewnętrznej pielęgniarcze systemu w rozumieniu art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. Nr 191, poz. 1410, ze zm.), dalej u.p.r.m. Powołany przepis nazywa pielęgniarką systemu osobę mającą tytuł specjalisty lub specjalizującą się w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii, a także osobę, która ukończyła kurs kwalifikacyjny z pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii oraz mającą

¹ Karkowska D.: Prawo medyczne dla pielęgniarek. Warszawa 2013, s. 136.

co najmniej 3-letni staż pracy na oddziałach tych specjalności, oddziałach pomocy doraźnej, izbach przyjęć lub pogotowiu ratunkowym. Na podstawie tych przepisów należy przyjąć, że prawodawca ocenia, że pielęgniarki co najmniej we wskazanych w art. 3 pkt 6 u.p.r.m. specjalnościach i ze wskazanymi kwalifikacjami nabyły umiejętność kaniulacji żyły szyjnej zewnętrznej. Skoro zatem prawodawca uznał, że pielęgniarki mające uprawnienia do kaniulacji żyły szyjnej mogą w sytuacji, gdy są pielęgniarkami systemu (czyli pielęgniarkami jednostek ratownictwa medycznego (zespoły wyjazdowe, SOR)) wykonywać takie wklucie bez zlecenia lekarskiego, to *a contrario* należy przyjąć, że zawsze mogą taką czynność wykonać na zlecenie lekarskie. Sprzeczna z zasadami logiki byłaby sytuacja, gdyby

pielęgniarka o kwalifikacjach wskazanych w art. 3 pkt 6 u.p.r.m. nie miała uprawnienia do wykonania kaniulacji żyły szyjnej zewnętrznej poza jednostką systemu na zlecenie lekarza. Kierując się zasadami logiki, autorka stoi na stanowisku, że pielęgniarka, co najmniej z kwalifikacjami wskazanymi w art. 3 pkt 6) u.p.r.m., może na zlecenie lekarskie wykonać kaniulację żyły szyjnej zewnętrznej.

Adres do korespondencji:

Agnieszka Sieńko
Zakład Farmakoeconomiki
Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich
ul. Bartła 5
51-618 Wrocław
e-mail: kancelaria.sienko@gmail.com